

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-122 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-58/1399-365
Karar Tarihi : 9.12.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Harun ULU, Tuğçe KOYUNCU

C. ŞİKAYET EDEN : Miranlı Tanrıverdi Petrol Otomotiv İnş. Nak.Gıda ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Hatip MERCAN
20 Abide-i Hürriyet Cad. No:137 K:3 Şişli/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : B.P. Petrolleri A.Ş.
K 2 Plaza Sarı Kanarya Sk. No:14 Şişli/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: BP Petrolleri A.Ş.'nin, eşit durumdaki alıcıları arasında aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyet dilekçesinde özetle,

- Miranlı Tanrıverdi Petrol Otomotiv İnş. Nak.Gıda ve Tic. Ltd. Şti. (Miranlı) ile B.P. Petrolleri A.Ş. (BP) arasında 27.4.2004 tarihinde 5 yıl süreli İşleticilik/Bayilik Sözleşmesi imzalandığı,
- Bu sözleşme uyarınca, Miranlı'nın her yıl çeşitli miktarlarda satış miktarını gerçekleştirmesi gerektiği, gerçekleştirememesi halinde eksik kalan yıllık satış miktarı üzerinden sözleşmede belirlenen tutarı kar mahrumiyeti olarak BP'ye ödemeyi kabul ettiğini,
- BP'nin, aynı durumdaki diğer bayilerine, belirli bir satış kotasını aştıkları takdirde ton başına prim ödemesinde bulunduğu, ancak aynı satış kotasını geçmesine rağmen başvuru sahibine söz konusu prim ödemesinden yararlandırılmadığı, birikmiş prim ödemelerinin yapılacağına belirtilmesine rağmen herhangi bir ödemede bulunulmadığı,
- Bu nedenle BP'nin eşit durumdaki alıcıları arasında aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek ayrımcılık yaptığı ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6.b. maddesini ihlal ettiği,

40 belirtilerek ihlalin tespiti ve gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmiştir.

50 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 28.9.2009 tarih ve 6933 sayı ile giren şikâyet üzerine hazırlanan 27.10.2009 tarih ve 2009-1-122/İİ-09-İAY sayılı ilk inceleme raporu Rekabet Kurulunun 4.11.2009 tarihli toplantısında görüşülmüş ve anılan iddialara ilişkin olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen 2.12.2009 tarih ve 2009-1-122/ÖA-09-HU sayılı Önaraştırma Raporu, 7.12.2009, REK.0.05.00.00-110/272 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, şikâyet konusu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi uyarınca bir ihlal olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle BP hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddedilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

4054 sayılı Kanun'un "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesi, bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasını yasaklamaktadır. Anılan maddenin (b) bendinde, "*Eşit durumdaki alıcılara aynı eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması...*" 70 hakim durumun kötüye kullanılması hallerinden biri olarak sayılmıştır. Her ne kadar 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 4. maddesinin (k) bendinde; bu kanuna göre faaliyette bulunanların, "eşit durumdaki alıcılara (kategorilere), eşit hak ve yükümlülük tanımak, farklı şartlar sürmemek" ile yükümlü oldukları belirtilmekte ise de "bayiler arasında ayrımcılık yapıldığı" iddiasının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) bendi açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

80 Rekabet hukuku uygulamalarında bir teşebbüsün ayrımcılık şeklindeki davranışının rekabet ihlali olarak kabul edilebilmesi ancak söz konusu teşebbüsün hakim durumda bulunduğu tespit edilmesi ile mümkün olabilmektedir. Ancak Rekabet Kurulunun 24.7.2008 tarih ve 08-47/653-250 sayılı kararında, şikâyet konusu ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesi anlamında hakim durumda olan herhangi bir teşebbüsün bulunmadığı belirtilmiştir. Rekabet Kurulunun geçmiş tarihli kararlarına benzer şekilde işbu dosya kapsamında da ilgili ürün pazarı, "*siyah ve beyaz ürünlerden oluşan (jet yakıtı hariç) akaryakıt ürünleri dağıtım pazarı*" ve ilgili coğrafi pazar ise "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, yeniden bir hakim durum değerlendirmesi yapmak gerekirse, her ne kadar pazar payı bilgisi hakim durumun belirlenmesinde tek gösterge olmasa dahi bu konuda öncelikli olarak dikkate alınması gereken bir unsurdur. Dosyada yer alan EPDK'nın 2008 Petrol Piyasası Sektör Raporundaki 90 bilgilere göre, pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin tahmini pazar payları dağılımından görüleceği üzere, BP'nin pazar payı yaklaşık %13 civarında olmakla birlikte, pazarda çok sayıda dağıtım şirketi faaliyet göstermektedir ve bunlar arasında BP'ye yakın pazar payına sahip olan teşebbüsler de yer almaktadır. Dolayısıyla BP'nin ilgili ürün pazarında hakim durumda bulunması mümkün görünmemektedir. BP'nin şikâyetçinin sahip olduğu istasyon bakımından hakim durumda olduğunun kabulü için ise, ilgili coğrafi pazarın yalnızca istasyon ve/veya çok yakın çevresi ile sınırlandırılması gerekir ki, ne sektöre yönelik tesis edilen geçmiş tarihli Kurul kararları ne de konuya ilişkin mevzuat uygulamaları, bu tür bir değerlendirmeye imkan tanımaktadır.

110 Bununla birlikte BP'nin bayiler arasında ayrımcılık yaptığı iddiasının 6. madde anlamında ihlal olarak nitelenebilmesi için bu eylemin kötüye kullanma hali içermesi gerekmektedir. Bu değerlendirme yapılırken de öncelikle üzerinde durulması gereken unsur, alıcıların eşit durumda olup olmadığıdır. Bayiler buldukları bölge, gerçekleştirdikleri satış tonajı, sahip oldukları müşteri potansiyeli, sözleşme koşulları gibi çeşitli yönlerden birbirinden farklı özelliklere sahip olabilir ve bu nedenle eşit koşullarda değerlendirilmeyebilirler. Bu durumda da eylem kötüye kullanma olarak nitelendirilmeyebilir. Ancak BP, ilgili ürün pazarında hakim durumda olmadığından bu analize gerek görülmemiştir. Kaldı ki, prim ödemelerinde bulunmadığı iddiası taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkiden kaynaklanmakta olup, bu hususun özel hukuk hükümlerince çözülmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen gerekçelerle, şikâyet konusu eylemin 4054 sayılı Kanun uyarınca bir ihlal olarak nitelendirilemeyeceği ve bu nedenle BP hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ve şikâyetin reddedilmesinin uygun olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

120 Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara ilişkin olarak B.P. Petrolleri A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.